

Avtorica zgodbe **Marta Barberis**
Ilustracije pripravili **Marta in Marina Barberis**

Zgodbe o ogroženih rastlinah

APENINSKA TATVINA

O knjižni zbirki Zgodbe o ogroženih rastlinah

Pred vami je otroška knjiga, ki je nastala v sklopu sodelovanja raziskovalcev COST akcije ConservePlants. ConservePlants združuje raziskovalce iz Evrope in bližnje okolice, ki svoje delo posvečajo varovanju ogroženih rastlin. Raziskovalci pa se ne posvečajo le znanstvenemu delu, temveč svoje znanje posredujejo tudi ljudem vseh starosti, posebej otrokom. In le kaj bi lahko mlade pritegnilo bolj kot zgodbe!

V tej zbirki s ponosom prikazujemo očarljive zgodbe ogroženih rastlin, ki so jih z ljubeznijo in strastjo zapisali naši raziskovalci. Zgodbe predstavljajo okno v svet teh posebnih rastlin, saj prikazujejo njihov pomen ter izzive, s katerimi se soočajo. Vsaka od zgodb je pripravljena tako, da zabava in izobražuje, hkrati pa spodbuja ljubezen do narave in poudarja pomen varovanja.

Pridružite se nam na vznemirljivem raziskovanju čudežev narave, ki jih prikazujejo te zgodbe. Potopite se v pripovedi in spoznajte, kako lahko pomagate ohraniti izjemno raznolikost našega planeta.

Živa Fišer, vodja projekta ConservePlants

This publication is based upon work from COST Action CA18201 - An integrated approach to conservation of threatened plants for the 21st Century, supported by COST (European Cooperation in Science and Technology).

COST (European Cooperation in Science and Technology) is a funding agency for research and innovation networks. Our Actions help connect research initiatives across Europe and enable scientists to grow their ideas by sharing them with their peers. This boosts their research, career and innovation.

www.cost.eu

Zgodbe o ogroženih rastlinah

APENINSKA TATVINA

Avtorica zgodbe **Marta Barberis**

Ilustracije pripravili **Marta** in **Marina Barberis**

Prevedel **Rok Cestnik**

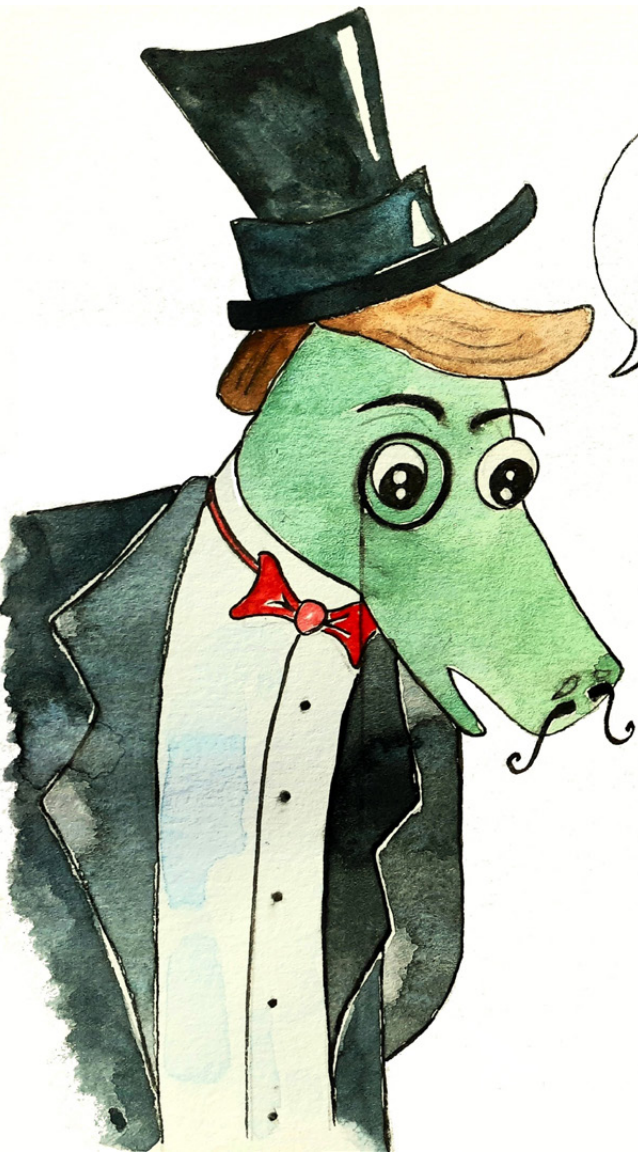
Gospoda kuščarja nova naloga čaka,
posvetil se ji bo od jutra do mraka.

Poklicali so ga v Apenine,
da detektivsko razreši tatvine.
»Gospod kuščar, mož moj dragi,«
pravi žena ob poslovitvi blagi,
»vrni se kmalu, s tabo bom v mislih,«
v očeh vidnih solza sladkokislih.

Na skalnatem obrazu planine,
cveti Trobentica, na milost divjine.
»Gospod kuščar, hvala da ste prišli,
že dneve ne spim, v srcu praznina tiči.
Razumete moje obupane klice?
Cvetni prah so mi ukradli, tu ni pravice!
Prah moj sem kot dragulje ljubila,«
Trobentica žalostno solze je lila.
Detektiv naš pa rož'co tolaži:
»Bom že našel tatove!« se važi.

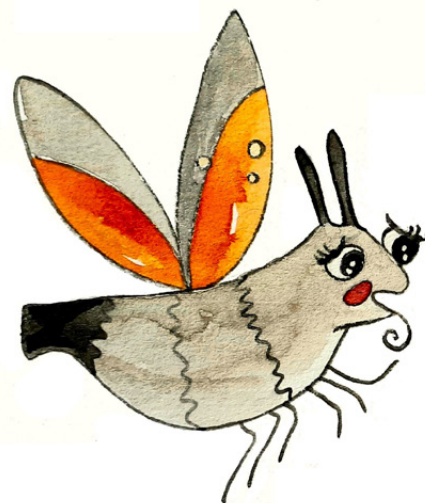

»Ne vijaj si listov, rožica 'boga,
raje povej, si videla koga?«
»Neki hrošči na moj cvet so prileteli,
utrujeni in zaspani so se mi zdeli.«
»Ali so dolgo pri tebi ostali?«
»Ne dolgo pa skoraj so zaspali.«
»Ali si uzrla še kakšne insekte?
Pomisli, prosim, na vse subjekte.«
»Gospoda z dolгим jezičkom, sumljivo,
gledal me je zelo kradljivo.«
»In si videla, kam je ušel?«
»Tu je, na nebu,
nazaj je prišel.«

V daljavi se vidi svilen krilec,
ko nežno plapota vešč Velerilec.
»Gospoda draga, kaj vaju muči?
Z besedo na dan, naj se nemir zaključi.«
»Ste vi mene okradli, gospod dragi?
Na krilih vam vidim prašni oblogi!«
V naglici vešč si krila očisti,
v lica zardi ter nos poveši.

»Draga cvetlica, za nesporazum gre,
ne želim, da se vam lomi srce.
Prah sem vam tam raztrosil,
kjer snubec tvoj dragi je bil.«
Nenadoma se vešč zamisli:
»Sem jaz tu ta slabi, ta kisli?
Poglej še, kako se tvoj dragi smeji,
ko prah tvoj raztrosim,
se srečen mi zdi.«

V tistem trenutku Trobentica utihne
glavo povesi in žalostno vzdihne.

Velerilec nerodno jo vpraša

»Kaj, mar ne boš nič rekla?«

»Vešč dragi, ti si res pravi gospod:
nosiš moj prah povsod in povsod.

Semenom mojim življenje

omogočaš,

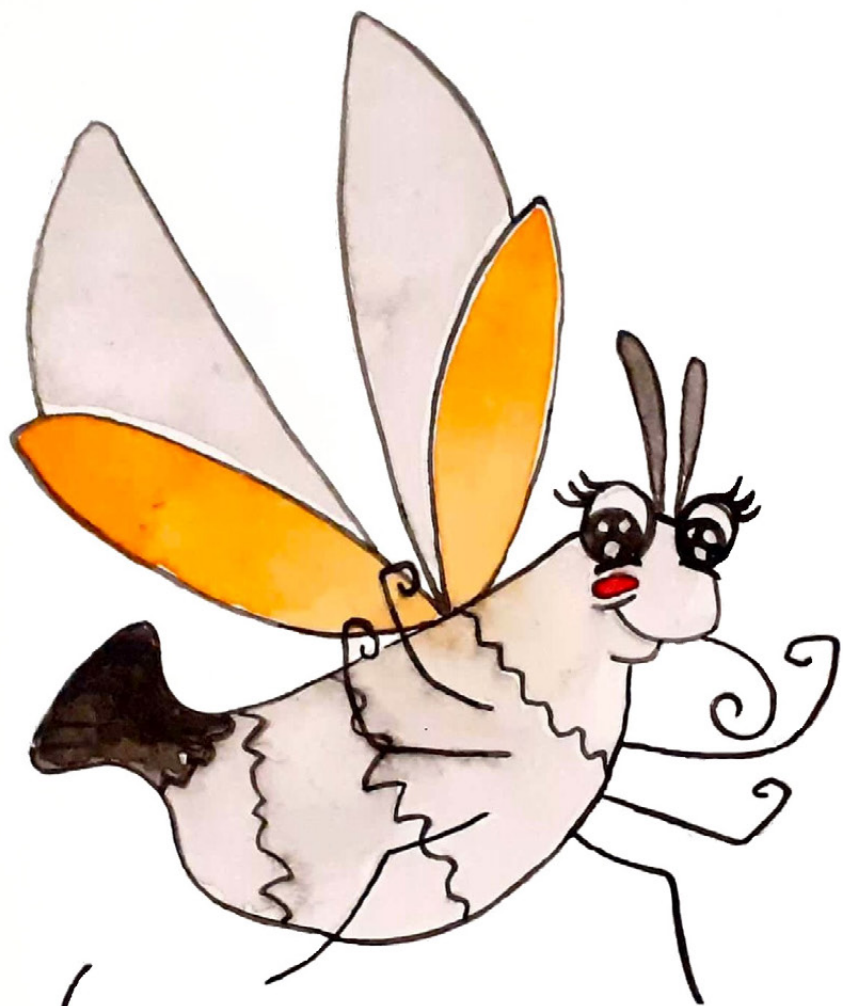
kakšen nektar želiš, ti odločaš.

Ne bi te smela po krivem obsosti,

dovoli vsaj,

da ti rečem oprosti!«

10

Fotografija: Giada Giacomini

Fotografija: Marta Galloni

Znanstvena opomba o rastlinski vrsti

Primula apennina je vrsta rožnatega jegliča, lokalno zaščiten v italijanskih regijah Emilia-Romagna in Toskana. Raste v zemeljskih razpokah na med 1.400 in 2.000 m nadmorske višine vzdolž vrhov Apeninskega gorovja. Njeni cvetovi kažejo dve različni obliki in proizvedejo semena le, če se cvetni prah prenese iz enega morfotipa v drugega, kar se zgodi s pomočjo žuželk, ki rastlino obiščejo v iskanju hrane. Ko se žuželke opraševalke približajo cvetovom, da bi popile nektar ali se hranile s cvetnim prahom, se nehote umažejo s slednjim, ki ga nato prenesejo na naslednji cvet in tako zagotovijo proizvodnjo semen. Tako kot mnoge druge vrste so tudi cvetovi *Primule apennine* hermafroditni, kar pomeni, da so hkrati moški in ženski.

Čeprav se zdi, da je opraševalcev na območju, kjer raste *Primula apennina*, malo, so botaniki ugotovili, da obiski dnevnega kolibrija *Macroglossuma stellataruma* med selitvijo zadostujejo za zagotovitev opraševanja in proizvodnje semen. To pa ne pomeni, da se ni ničesar bati. Morebitna neusklajenost, ki jo povzročajo podnebne spremembe med obdobjem cvetenja in letanja moljev, še vedno predstavlja potencialno grožnjo za vrsto, zato so ukrepi spremljanja za zagotovitev njene ohranitve zelo pomembni!

O avtorici/ilustratorki

Marta in Marina Barberis sta dve od treh sester, ki so odraščale v vznožju italijanskih Alp. Obe je že od malih nog privlačila umetnost in sta svoj izraz našli v pisanju ter risanju. Poleg izdelovanja knjižnih omaric iz lesa je »Tatvina na Apeninih« prvi projekt, pri katerem sodelujeta. Pred kratkim je Marta na Univerzi v Bologni doktorirala iz ekologije opraševanja, Marina pa je svojo pravo poklicanost našla v socialnem prostovoljstvu. Z izjemo Sare – zgoraj omenjene tretje sestre, brez katere ne bi bilo te neumne biografske zgodbe – njuno družino sestavljajo starejši, čebelarjenju predani starši in čebele. Posebej velja omeniti mačko Camillo, ki ima od neprekinjenih seans vsakodnevne koristi človeške terapije in je prava glava družine (v nasprotju s tem, kar verjame Marta). Včasih Camilla misli, da je sadež kakija, vse dopoldneve se namreč sonči na drevesu za hišo ter je v svoji odgovorni vlogi videti kraljevsko.

Fotografija: Fulvia Girelli

Te zgodbe o ogroženih rastlinah tvorijo zbirko, ki je končni rezultat projekta »Otroška knjiga kot strategija za ohranjanje rastlin«, nastalega na podlagi prvotne zamisli Sissi Lozada Gobilard, ki ji je Marta zelo hvaležna, da je vključila tudi njeno zgodbo. Marta je zelo hvaležna tudi vsem ostalim avtorjem in ilustratorjem vseh zgodb ter ljudem iz COST Action CA18201, ki so prispevali k uresničitvi projekta. Prav tako se zahvaljuje svojim prijateljema Robinu Brownu in Sarah Harrison, da sta prebrala prvi osnutek »Tatvine na Apeninih« in preverila pravilno uporabo angleškega jezika. Tako Marta kot Marina sta za vzajemno prijateljstvo in podporo hvaležni sestri Sari.

Zgodbe o ogroženih rastlinah

Apeninska tatvina

Izvirni naslov: Furto sull'Appennino

Avtorica zgodbe Marta Barberis

Ilustracije pripravili Marta Barberis in Marina Barberis

Prevedel Rok Cestnik

Lektoriral Davorin Dukič

Znanstvene urednice: Katarina Šoln, Živa Fišer in Sissi Lozada Gobilard

Oblikovala Tina Vraneš

Izdala in založila Založba Univerze na Primorskem

Koper | 2024 | www.hippocampus.si

© 2024 Marta Barberis in Marina Barberis

Brezplačna elektronska izdaja

<https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-344-9.pdf>

<https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-345-6/index.html>

<https://doi.org/10.26493/978-961-293-344-9>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 197275907

ISBN 978-961-293-344-9 (PDF)

ISBN 978-961-293-345-6 (HTML)

